

Tiivistelmän kirjoittaja: Johanna Korkeamäki

Tutkittua tietoa opiskelijoiden tuen tarpeista korkea-asteen opinnoissa

Korkeakouluopinnoissa erilaisia tukitoimia, opiskelujärjestelyjä (kohtuullisia mukautuksia) ja palveluita tarvitsevien opiskelijoiden määrä on kasvussa. Erityisesti mielenterveysongelmia ja lukivaiveuksia raportoidaan korkeakoulutuksessa aiempaa useammin. Suomalainen tutkimus aiheesta on vähäistä, vaikka opiskelujen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään enemmän huomiota.

Kuntoutussäätiön tutkimuksessa tarkasteltiin erilaisia terveysongelmia ja toimintarajoitteita raportoivien opiskelijoiden kokemuksia korkeakoulutuksen saavutettavuuden ja opintojen sujumisen näkökulmasta. Aineistoina käytettiin vuonna 2019 kerättyä Eurostudent VII -kyselyaineistoa (n = 7 006) ja vuosina 2020–2021 kerättyä korkeakouluopiskelijoiden (n = 14) haastatteluaineistoa.

Tutkimuksen tulokset on julkaistu osana opetus- ja kulttuuriministeriön Eurostudent VII -artikkelisarjaa.

Keskeisimmät tulokset

Eurostudent VII -aineistossa yleisimmät itseraportoidut toimintarajoitteet ovat erilaiset krooniset terveysongelmat, mielenterveysongelmat ja oppimisvaikeudet. Mielenterveysongelmat painottuvat etenkin yliopisto-opiskelijoihin, kun taas oppimisvaikeudet ovat yleisempiä ammattikorkeakouluopiskelijoilla. Yliopisto-opiskelijat kokivat enemmän toimintarajoitteeseen liittyvää haittaa opinnoissaan. Toimintarajoitteita kokevat opiskelijat, erityisesti oppimisvaikeuksia raportoivat, tulivat muita opiskelijoita hieman useammin korkeakoulutukseen muusta kuin lukiotaustasta.

Eurostudent VII -kyselyaineiston perusteella toimintarajoitteita ilmoittavat opiskelijat tuovat esille muita opiskelijoita kielteisempiä kokemuksia opiskelujen eri osa-alueilla. Terveydelliset syyt olivat suurin opintoja hidastava tekijä. Myös keskeyttämistä koskevat ajatukset olivat yleisempiä toimintarajoitteita kokevilla opiskelijoilla kuin muilla opiskelijoilla, joskin ne olivat suhteellisen harvinaisia koko aineistossa. Ongelmia koettiin myös toimeentulossa, ja toimintarajoitteita kokevista opiskelijoista suurempi osa oli rajoittanut opintotuen käyttöä, kun verrataan muihin opiskelijoihin.

Opiskelijoiden kokemukset avun saamisen riittävydestä vaihtelivat. Kaikissa toimintarajoitteita raportoivissa ryhmissä oli niitä, jotka kokivat saavansa riittävästi apua, samoin kuin niitä, jotka eivät saaneet apua. Kokemus riittävästä avun saamisesta oli yhteydessä opiskelijoiden sukupuoleen, vanhempien koulutukseen ja perheen tulotason.

Kyselyaineistoa täydentävissä haastatteluissa opiskelijat toivat esille vaikeuksia saada riittävää tukea ja apua opinnoissa. Haastatellut opiskelijat korostivat oman aktiivisuuden merkitystä tuen hakemisessa. Hankalana koettiin tiedon löytäminen siitä, mitä tukitoimia tai yksilöllisiä opiskelujärjestelyjä voisi hakea. Opiskelijoiden kokemukset erosivat siinä, kuinka helppoa oli tuoda esille omia vaikeuksia. Haastatteluissa tuli esille opiskelijoiden huoli taloudellisesta toimeentulosta ja näiden huolien kuormittava vaikutus omiin voimavaroihin ja terveyteen ja sitä kautta opintojen etenemiseen. Omien voimavarojen arviointi etukäteen opintoja suunniteltaessa saattoi olla hankalaa etuuskien kannalta.

Suosituks

Tutkimuksen perusteella olisi tärkeää edistää korkeakoulutuksen saavutettavuutta ja esteettömyyttä, vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta korkeakoulu yhteisössä ja kehittää opiskelijoille tarjolla olevia tukipalveluja.

Kansainvälisen tutkimuksen perusteella opiskelijoille tarjottavan tuen avulla voidaan helpottaa opintojen sujumista ja opinnoissa suoriutumista. Tutkimuksen perusteella opiskelijat toivovat helposti saatavilla olevaa matalan kynnyksen tukea ja hyvää tiedottamista tukimahdollisuuksista. Eniten tukea tarvitsevat korkeakouluopiskelijat voisivat hyötyä erillisistä tuetun opiskelun malleista.

Opiskelijoille tarjottavan yksilöllisen tuen ohella on tärkeää kiinnittää huomiota myös korkeakoulutuksen rakenteellisiin esteisiin. Opiskelijoiden toimeentuloon liittyviin kysymyksiin olisi tarpeellista kehittää nykyistä joustavampia ratkaisuja. Opiskelijoiden näkemysten kuulemiseksi ja saavutettavuuden arvioimiseksi olisi tarpeen kehittää nykyistä systemaattisempaa seurantaa.

Lisätietoja

Tutkija Johanna Korkeamäki, Kuntoutussäätiö, p. 044 781 3127,
sähköposti johanna.korkeamaki@kuntoutussaatio.fi.

Lähteet

Korkeamäki J & Vuorento M (2021). Ilmoitettujen terveys- ja toimintarajoitteiden vaikutus korkeakouluopiskeluun. Eurostudent VII -artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:16. <https://minedu.fi/julkaisut>

Tutustu kaikkiin tiivistelmiin osoitteessa:

yhteisomedia.fi